

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Super Epistolam I. B. Pauli Apostoli Ad Thessalonicenses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

CAPUT IV.

Col. 2. a *Quae sunt rationem quidem habentia sapientia in superstitione, & humilitate, &c.*

De abstinentium elatione occulta. Cura pass. par. 3. c. 20. ante med. Rom. 14.

Nisi cogitationes abstinentium nonnunquam superbia culpa transigeret, Paulus minimè dixisset: Qui non manducat, manducantem non iudicat. Qui rursus ad alios loquens, dum de abstinentiae virtute gloriantium praecepta perstringeret, adjunxit: Quae sunt rationem quidem habentia sapientia in superstitione, & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis. Qua in re notandum est, quod in disputatione sua Prædicator egregius superstitioni speciem humilitatis jungit: quia dum plusquam necesse est caro per abstinentiam atteritur, humilitas foris ostenditur: sed de hac ipsa humilitate graviter interius superbitur. Et nisi mens aliquando ex abstinentiae virtute tumesceret, nequaquam hanc velut inter magna merita Pharisæus arrogans studiosè numeraret, dicens: Ieiuno bis in sabbato.

Luc. 18.

CAPUT V.

Super omnia charitatem habentes.

Col. 3.

De copula charitatis. In expos. B. Job. l. 28. c. 9. longè post med. &c. procul à fin.

Facile omne virtutum bonum tentatione cordis irrue[n]te destruitur, nisi ab intimis fixa charitate solidetur. Unde & Paulus in suis prædicationibus, dum quosdam virtutes tentationibus opponeret, illico eisdem virtutibus, quasi quoddam robur charitatem adjunxit, dicens: Super omnia autem hæc, charitatem habentes, quod est vinculum perfectionis. Perfectionis enim vinculum charitas dicitur, quia omne bonum, quod agitur, nimirum per illam, ne pereat, ligatur. A tentatore namque citius quodlibet opus evellitur, si solutum à vinculo charitatis invenitur. Si verò mens Dei ac proximi dilectione constringitur, cum tentationum motus ei quælibet injusta suggererint, obicem se illis ipsa dilectio opponit, & pravæ suasionis undas, virtutis ostiis, ac veste intimi amoris frangit, & per inspiratæ charitatis fortitudinem nascentium impetus vitiorum reprimendo compefcit.

CAPUT VI.

Col. 3. a *Mortui estis, & vita vestra abscondita est.*

Qualiter sancti viri huic mundo moriuntur. In expos. B. Job. l. 3. c. 15. sub init.

Ibid. l. 3. c. 5. prope fin.

Sunt nonnulli iustorum, qui ad comprehendendum culmen perfectionis accincti, dum altiora interius appetunt, exterius cuncta derelinquunt, qui se rebus habitis nudant, gloria honoris exposcunt: qui interiorum desiderio se per assiduitatem amici mæroris afficiunt, habere de exterioribus consolationem nolunt: qui gaudiis internis dum mente appropriant, vitam in se funditus corporeæ delectationis necant: qui semetipsos à tumultu curarum inutilium sacri verbi gladio mortificare non desinunt: & se intus ante Dei faciem in sinu mentis abscondunt. Talibus namque per Paulum dicitur: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Perfectè namque mundo mori non possumus, nisi intra mentis nostræ invisibilia à visibilibus abscondamur. Sicut autem sepulcrum locus est, quo absconditur corpus, ita divina contemplatio quoddam sepulcrum est mentis, quo absconditur anima. Quasi enim huic adhuc mundo vivimus, cum mente foris in eum vagamur: sed mortui in sepulcro abscondimur, cum mortificati

A exterius, in secreto contemplationis internæ celamur. Hinc est ergo quod Paulus per contemplationem mortuos, & quasi in sepulcro absconditos discipulos viderat, quibus dicebat: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.

Finis Exposit. in Epist. B. Pauli Apostoli ad Colossenses.

INCIPIUNT CAPITVLA DE EPISTOLA I. BEATI PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES.

- B 1 Neque aliquando fuimus in sermone adulationis.
- 2 Facti sumus parvuli in medio vestrum.
- 3 Voluimus venire ad vos, sed impedit nos Satanas.
- 4 Quae est nostra spes aut gaudium, nonne vos?
- 5 Nemo moveatur in tribulationibus istis.
- 6 Nolumus vos ignorare de dormientibus.
- 7 Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.

INCIPIIT EXPOSITIO SUPER EPISTOLAM I. B. PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES.

CAPUT I.

Neque aliquando fuimus in adulatione sermone.

UONIAM scriptum est: Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Et: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Aliquando sancti viri coram hominibus compelluntur bona facere, aut eadem hominibus suafacta narrare, sed ad eum finem omnia referentes, ut non ipsi eisdem operibus, sed Patrum eorum, qui in caelis est, debeat glorificari. Dum enim sancta prædicant, & ipsa prædicatio eorum fortasse despicitur, quorum vita nescitur. Compelluntur ergo vitam suam discere, ut auditorum suorum valeant vitam mutare. Et facta sua referunt, ut venerationi sint: venerari appetunt, ut reverenter audiantur. Scriptum quippe est: Cum elevarentur animalia de terra, elevabantur pariter & rota: quia videlicet cum auditorum mentes prædicantium vitam suscipiunt, necessariò utique etiam vim prædicationis admirantur. Hinc est ergo quod prædicatores boni & honorem propter elationem fugiunt, & tamen honorari propter imitationem volunt. Sic nimirum Paulus Apostolus discipulis loquens, & honorem fugit, & tamen quantum esset honorandus, ostendit. Nam cum Thessalonicensibus diceret: Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione avaritia, Deus vestis est: secutus adjunxit: Neque requirentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis, cum possemus oneri esse vobis, ut Christi Apostoli, sed facti sumus parvuli in medio vestrum.

Quod sancti viri nonnisi pro utilitate auditorum, & gloria Dei honorari volunt. In exp. B. Job. l. 19. c. 14. sub init. Mat. 5.

Ezech. 1.

CAPUT II.

1. Th. 2. b *Facti sumus parvuli in medio vestrum.*

De humili vita doctorum. **V**eri doctores humilitatem, quæ magistra est omnium, materque virtutum, & loquendo dicere, & vivendo conantur ostendere: ut ea apud discipulos veritatis, plus moribus, quam sermonibus eloquatur. Unde Paulus loquens Thessalonicensibus, cum potestatis suæ celsitudinem repressisset, dicens: *Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis, cum possemus oneri esse, ut Christi Apostoli, quasi culminis proprii Apostolatus subjunxit: Sed facti sumus parvuli in medio vestrum.* Parvulus in medio eorum factus fuerat: quia timebat ne si inter discipulos honorem suæ celsitudinis vendicaret, exemplum elationis ostenderet. Timebat nimirum, ne dum ipse sibi potestatem pastoralis potentie quæreret, grex subditus per abrupta sequeretur, & ad impietatem sequentes duceret, qui pietatis officium suscepisset. Petrus etiam Apostolus cum diceret: *Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem, de ea, quæ in vobis est spe; in ipsa doctrina scientia, docendi qualitatem asseruit esse servandam, dicens: Sed cum modestia & timore conscientiam habentes bonam.* Hoc autem quod discipulo Tito Paulus ait: *Præcipe hac, & doce cum omni imperio, non dominationem potentie, sed auctoritatem suadet vitæ. Cum imperio quippe docetur, quod prius agitur quam dicatur.* Nam doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia præpedit linguam. Non igitur ei potestatem elata locutionis, sed bonæ fiduciam insinuavit actionis. Necessè est ergo, ut eis, qui præest, quæ exempla subditis præbeat, solerter attendat; & tantis se sciat vivere, quantis præesse; ac vigilanter inspiciat, ne in eo quod prælatus est, intumescat: jura debite potestatis immoderatiùs exigat, ne jus disciplinæ mutetur in rigorem superbiæ; & unde à perveritate subditos restringere poterat, inde magis intuentium corda pervertat, ne dux impietatis per officium existat. Dux est enim impius, qui per tumorem à tramite veritatis exorbitat, & dum ipse in præceptis ruit, ad abrupta sequentes invitat: qui per exempla tumoris, se sequentibus viam ostendit erroris.

In expof. B. Tob. l. 23. c. 7 circ. med. Ephes. 2. Ibid. In expof. B. Tob. l. 24. c. 15 non procul à princ.

In exp. B. Tob. l. 23. c. 7 circ. med.

Tit. 2.

In expof. B. Tob. l. 24. c. 15. prope med.

Ibid. sub init.

CAPUT III.

1. Th. 2. d *Voluimus venire ad vos, sed impedit nos Satanas.*

Quod ad nutu Dei, dispulerunt. **S**epe prædicatores sancti quosdam exhortari volunt, sed nequeunt: sæpe declinare quosdam appetunt, sed tamen internæ instigationis impulsu exhortari eos instantissimè compelluntur. Certè cum vestimenta sua Paulus excutiens, à Corinthiis discedere vellet, audivit: *Noli timere, sed loquere, & ne taceas, propter quod ego tecum sum, & nemo apponetur tibi, ut noceat te: quoniam multus est mihi populus in hac civitate.* Rursus cum ad Thessalonicenses ire voluisset, & retentus est, dicens: *Voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, & semel & iterum, sed impedit nos Satanas.* Neque enim per semetipsum Satan præpedire vias tanti Apostoli potuit, sed occultæ dispensationis visibus dum adversabatur, nesciens deserviebat: ut nimirum Paulus, dum ad alios vellet accedere, nec valeret; eis, à quibus non poterat recedere, aptius prodesset. Sic ergo prædicatores sancti, gubernantis manu Dei, ad ea, quæ non appetunt, ducuntur: atque ab impulsu suo iterum gubernantis manu retinentur, divinitusque nutibus subditi nequeunt explere quod

Quod ad nutu Dei, dispulerunt. In exp. B. Tob. l. 27. c. 19. circ. med. Act. 18. 1. Th. 2.

A volunt: & nisi quò voluntas gubernantis eos duxerit, ire nequaquam possunt.

CAPUT IV.

Quæ est enim spes nostra, aut gaudium, aut corona gloria? nonne vos ante Dominum, &c.

Sicut hic egregius Prædicator discipulis dicit: *Magna est gloria sacerdotum, rectitudo subditorum.* Sed cum sacerdotes discipulorum vitam negligunt, & nullum de profectibus eorum fructum ante Dominum ferunt, quid aliud quam inglorij dici possunt? Quia ante districtum judicem, nimirum gloriam tunc non inveniunt, quam modò in subditorum suorum moribus prædicationis studio non requirunt.

1. Th. 2. d. Quod gloria sacerdotum sit rectitudo subditorum. In expof. B. Tob. l. 11. c. 9. in princ.

CAPUT V.

Nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus.

Fideles sanctæ Ecclesiæ hostis antiquus semper suis ictibus impetit, eosque suis percussioibus affligit. Unde Paulus Prædicator egregius, cum percussioibus mala toleraret, & sub persecutionibus adversariorum gement: quia passionem suam non sibi, sed discipulis obesse formidabat, teneram eorum mentem de suis afflictioibus consolans, & eis scribens, dicebat: *Nemo moveatur in tribulationibus istis, ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus.* Ac si eis apertè dicat: *Nequaquam in hoc tempore vulnera nostra miremini: quoniam si æterna gaudia quærimus, huc ad hoc venimus, ut feriamur.* Si ad bona æterna tendimus, non mirum si temporalia sufferamus mala: hæc autem bona sollicitè inspexerat, quando illata æquanimitè mala tolerabat, dicens: *Non sunt condigne passiones hujus temporis ad superventuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Aliorum ergo casus in propria passione metuebat, ne dum ipsum discipulo pro fide verberibus afflictum agnoscerent, fideles se profiteri reculerent. O immensæ charitatis viscera! Despiciat quod ipse patitur, & curat ne quid præva persuasionis discipuli in corde patiantur. In se contemnit vulnera corporis, & in aliis vulnera medetur cordis. Quasi percussus quidam magnus medicus ægrotat, ipse tolerat fissuras vulneris, & alij profert medicamenta sanitatis. Habent quippe hoc iusti proprium, ut in dolore positi tribulationis suæ, curam non deserant utilitatis alienæ. Sic sciunt foris adversa tolerare, ut intus etiam noverint adversa corrigere.

Quod ad hoc venimus in mundum, ut cruciamus eius terre debeamus. In expof. B. Tob. l. 3. c. 23. si quis.

Rom. 8.

CAPUT VI.

Nolumus vos ignorare, fratres, de dormientibus.

IN Scriptura sacra per somnum aliquando negligentia torpor exprimitur, sicut à B. Paulo dicitur: *Hora est jam nos de somno surgere.* Et rursus: *Exigilate iusti, & nolite peccare.* Aliquando nomine somni vel dormitionis mors carnis designatur, sicut idem Paulus admonens, dicit: *Nolumus vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut & ceteri, qui spem non habent. Si enim credimus quod Iesus mortuus est, & resurrexit; ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo.* De morte quippe carnis loquens, non hanc mortem, sed somnum vocare maluit, & dormitionem: vehementer enim ab infirmis mentibus nomen mor-

De significacione somni in Scriptura sacra. In expof. B. Tob. l. 1. c. 27. in princ. Rom. 15. 1. Th. 4. In expof. B. Tob. l. 12. c. 1. circa med.

S. GREGORII
RUMINANTIS
TOMI

tis pertimescitur, somni verò vocabulum non time-
tur. Quid est autem quòd Prædicator egregius mor-
tem Domini, mortem vocat; mortem fervorum
Domini, non mortem sed somnum nominat? nisi
quia infirma corda audientium respiciens, medica-
mentum prædicationis suæ mira arte componit, &
illum, quem jam resurrexisse noverat, eis mortuum
insinuare non dubitat: eos verò qui necdum resur-
rexerant, ut spem resurrectionis insinuet, non mor-
tuos, sed dormientes vocat. Non enim verebatur
dicere mortuum, quem auditores jam resurrexisse
cognoverant, & verebatur dicere mortuos, quos
resurgere vix credebant. Quia verò carne mortuos
ad vitam rursus evigilare non dubitat, eos dormien-
tes potius quàm mortuos appellat, spem proculdu-
bio resurrectionis insinuans: quia sicut citius homo
à somno evigilat, ita concitè ad Conditoris nutum à
morte corporis surgat.

CAPUT VII.

1. Th. 5. a *Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.*

De metu
repentinæ
mortis.
In expos. B.
Iob. l. 21. c. 1.
ante med.
1. Th. 5.
Hom. 12. in
Evang. long.
ge ante
med.

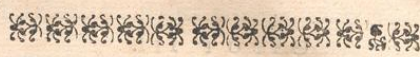
REprobi dum diu se visibilibus immorari cre-
dunt, spem invisibilium derelinquunt: cum-
que mens in præsentibus figitur, vita terminatur.
Et repente ad improvisa supplicia perveniunt, quæ
decepti suis præsumptionibus aut nunquam se con-
tingere, aut tardè crediderunt. Hinc Paulus ait:
Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet. Quia
enim ad rapiendam animam propinquans minimè
conspicitur, furi in nocte comparatur. Unde bene
discipulis futura cogitantibus idem Paulus dicit:
*Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies
illa tanquam fur comprehendat.* Dies enim exitus
tanquam fur in nocte comprehendit, quando stul-
torum animas futura non prævidentes ejicit. Tantò
igitur debet ab omnibus quasi semper veniens, quan-
tò non valet à nobis ventura præfici. Vel etiam per
diem Domini, dies judicij potest intelligi, qui sic
subrepat, ut prævideri non valeat quando veniet.

Finis expositionis in Epistolam primam B. Pauli Apostoli ad Thessalonicenses.

INCIPIUNT CAPITVLA

DE EPISTOLA II. B. PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES.

- 1 *Supercrevit fides vestra.*
- 2 *Quas suscinetis in exemplum justij judicij Dei.*
- 3 *Ita ut in templo Dei sedeat.*
- 4 *Vt reveleetur in suo tempore.*
- 5 *Nolite ut inimicum illum existimare.*

INCIPIT EXPOSITIO SUPER EPISTOLAM II. B. PAULI

Apostoli ad Thessalonicenses.

CAPUT I.

Supercrevit fides vestra.

2. Th. 1. a

PLERUMQUE pusillanimes aptius ad iter bene agendi reducimus, si eorum bene gesta memoramus: & si qua ab eis inordinatè gesta sunt, non jam tanquam perpetrata corripiamus, sed quasi adhuc ne perpetrari debeant, prohibemus: ut & illa, quæ approbamus illatus favor augeat: & contra ea, quæ reprehendimus, magis apud pusillanimes exhortatio verecunda convalescat. Unde Paulus, cum Thessalonicenses in accepta prædicatione perdurantes, quasi de vicino mundi termino, quadam cognosceret pusillanimitate turbatos, prius in eis quæ fortia prospicit laudat, & cautè monendo postmodum, quæ sunt infirmata, roborat. Ait enim: *Gratias agere debemus Deo semper pro vobis, fratres, ita ut dignum est: quoniam supercrevit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque vestrum invicem: ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesijs Dei pro patientia vestra & fide.* Qui cum blanda hæc vitæ præconia præmississet, paulò post subdidit, dicens: *Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & nostræ congregationis in idipsum, ut non cito moveamini à vestro sensu, neque terre amini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per Epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies Domini.* Egit enim verus Doctor, ut prius audirent laudati, quod recognoscerent, & postmodum quod exhortati sequerentur, quatenus eorum mentem ne commotio subjuncta concuteret, laus præmissa solidaret: & qui commotos eos vicini finis suspitione cognoverat, non jam redarguebat motos, sed quasi tranfacta nesciens, adhuc commoveri prohibebat: ut dum de ipsa levitate motionis prædicatori suo se incognitos crederent, tantò reprehensibiliores fieri, quantò & cognosci ab illo formidarent.

Quomodo
debeant
commone-
ri pusilla-
nimes
Cura pass.
par. 3. c. 9.
circ. med.

2. Th. 1.

ibidem.

CAPUT II.

Suscinetis in exemplum justij judicij Dei.

2. Th. 1. b

UNUSQUISQUE debet considerare quæ peccantes postmodum supplicia maneant, si etiam justos tam valida hæc flagella castigant. Hinc est enim quòd Petrus ait: *Tempus est, ut judicium incipiat à domo Dei: & si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parerunt?* Hinc Paulus, cum multa in Thessalonicensium laudem dixisset, protinus adjunxit: *Ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesijs Dei, pro patientia vestra & fide, in omnibus persecutionibus & tribulationibus vestris, quas suscinetis in exemplum justij judicij Dei.* Ac si diceret: Dum tot dura toleratis, qui tam recta agitis, quid aliud quàm justij judicij Dei exempla datis? Quia ex vestra pœna colligendum est, quomodo feriat, quibus irascitur, si sic vos affligi patitur, in quibus læratur. Multò magis quippe percussurus est, quibus justum judicium exhibet, si etiam vos sic cruciat, quos piè redarguens fovet.

De judicio
Dei.
In expos. B.
Iob. l. 5. c. 8.
princ. ad fi.
1. Pet. 4. d
2. Th. 2.